

Ο Βάσκο ντε Γκάμα και οι Μπόερς

Ο Βάσκο ντε Γκάμα γεννήθηκε το 1469 στην Πορτογαλία. Στα 28 του, ήταν γνωστός θαλασσοπόρος. Ήθελε να βρει ένα θαλάσσιο πέρασμα για τις Ινδίες, όχι πλέοντας δυτικά όπως έκανε ο Κολόμβος αλλά περιπλέοντας την Αφρική. Πίστευε ότι, σε κάποιο σημείο στο Νότο, υπήρχε διέξοδος προς τον Ινδικό ωκεανό.

Στις 8 Ιουλίου του 1497, ξεκίνησε για το μεγάλο ταξίδι. Τα τέσσερα πλοία της αποστολής, με τους τεράστιους ζωγραφισμένους σταυρούς στα πανιά τους, έφυγαν από τη Λισσαβόνα και κατευθύνθηκαν νότια, ακολουθώντας τις αφρικανικές ακτές.

Επί τέσσερις ατέλειωτους μήνες, τα πλοία του Βάσκο ντε Γκάμα έπλεαν νότια, μετά ανατολικά και ξανά νότια. Η Αφρική τελειωμό δεν είχε. Και σα να μην έφταναν όλ' αυτά, στις 16 Νοεμβρίου του 1497, μια μανιασμένη φουρτούνα τους χτύπησε. Ταρακουνούσε τα πλοία, έσχιζε τα πανιά. Ο Βάσκο ντε Γκάμα αναζήτησε κάποιον όρμο, να προφυλαχτεί. Αφιλόξενη η ακτή, γεμάτη βράχια που πάνω τους έσπαζε το κύμα, δεν ήταν να την πλησιάσει κανένας.

Στο βάθος, φάνηκε ένα ακρωτήριο. Ίσως, πίσω του, να υπήρχε κάποιος απάνεμος κόλπος. Τα πλοία έβαλαν πλώρη για κει. Όταν παρακάμψανε το ακρωτήριο, η φουρτούνα δεν απασχολούσε πια τον θαλασσοπόρο. Μπροστά του ανοιγόταν απέραντος ο ωκεανός. Είχε βρει το πέρασμα για την Ανατολή. Το ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας, όπως είχε βαφτίσει ο βασιλιάς της Πορτογαλίας το εύρημα του Βαρθολομαίου Ντιάζ, στα 1487. Μόνο που ο Ντιάζ δεν είχε προχωρήσει παραπέρα.

Ο Βάσκο ντε Γκάμα άρχισε να πλέει βόρεια - βορειοανατολικά. Στις 25 Δεκεμβρίου έφτασε σε μια απάνεμη περιοχή. Τη βάφτισε Νατάλ (Χριστούγεννα) αλλά δεν προχώρησε στο εσωτερικό. Έτσι, δεν έμαθε για τους πολεμιστές που ζούσαν εκεί. Έβαλε πλώρη, συνεχίζοντας τον περίπλου της Αφρικής.

Μερικές ημέρες αργότερα, έπιασαν σε λιμάνι που τους φάνηκε γνώριμο. Βρίσκονταν στην Αιθιοπία. Την είχαν γνωρίσει ακολουθώντας άλλοτε τους εμπορικούς δρόμους της ξηράς.

Ξαναμπήκαν στα πλοία, αλλά το σκορβούτο τους θέριζε. Στις 10 Ιανουαρίου του 1498, έπιασαν όπου μπόρεσαν.

Γνώρισαν έτσι τη χώρα των Κάφρων. Οι κάτοικοι τους βοήθησαν να θεραπευτούν. Ξαναμπήκαν στα πλοία, ανακάλυψαν τη Μοζαμβίκη κι έβαλαν πλώρη για τις Ινδίες. Έφτασαν εκεί, μέσα Ιουλίου του 1498. Στις 30 Αυγούστου, πήραν το δρόμο της επιστροφής. Το ταξίδι είχε πετύχει.

Τέσσερα χρόνια είχαν περάσει όταν ο Βάσκο ντε Γκάμα, ναύαρχος των Ινδιών πια με 15 πλοία, ξαναγύρισε στον Ινδικό ωκεανό. Αυτή τη φορά, ως κατακτητής: Μετέτρεψε σε πορτογαλικές αποικίες τη Μοζαμβίκη, τη Σομαλία, τη Σοφάλα και το Κάλικατ των Ινδιών.

Γύρισε στην Πορτογαλία στα 1503 κι έμεινε εκεί είκοσι χρόνια χωρίς να ταξιδεύσει άλλη φορά. Στα 1523, τον ονόμασαν αντιβασιλιά των Ινδιών αλλά δεν πρόλαβε να χαρεί τον τίτλο. Πέθανε το 1524 σε ηλικία 55 χρόνων.

Η Ολλανδική Εταιρεία των Ανατολικών Ινδιών ιδρύθηκε το 1602 με προφανή σκοπό να κατακτήσει τις αγορές της Νότιας Ασίας και να καρπωθεί τα προϊόντα τους. Είχαν ανοίξει πια οι θαλασσινοί δρόμοι και η Εταιρεία δημιούργησε έναν εμπορικό σταθμό στο Ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας, στη Νότια Αφρική. Ως τα 1650, οι Ολλανδοί δεν είχαν πολλά «πάρε - δώσε» με τους ιθαγενείς. Οι πρώτοι άποικοι άρχισαν να καταφθάνουν από το 1652.

Ήταν η εποχή που οι Κάτω Χώρες είχαν μεταβληθεί σε έπαθλο του ανταγωνισμού Ισπανίας, Γαλλίας και Αυστρίας. Οι τόποι υπέφεραν και οι κάτοικοι ξεχύνονταν στους νέους τόπους. Παράλληλα με την κατάκτηση της αμερικανικής Δύσης, εκτυλισσόταν η εμποιοία των αποίκων στη Νότια Αφρική όπου κατέφθαναν ξεκληρισμένοι Ολλανδοί αλλά και κυνηγημένοι Γάλλοι ουγενότοι, Πολωνοί, Φλαμανδοί και Πορτογάλοι.

Δεν έμεναν στην ακτή, παρά όσο τους χρειαζόταν για να οργανώσουν караβάνια για το εσωτερικό. Με έδρα τον εμπορικό σταθμό, μια νέα χώρα δημιουργήθηκε για τους

Ευρωπαίους αποίκους οι οποίοι αναμίχθηκαν με τους ιθαγενείς και μεταβλήθηκαν σε κτηνοτρόφους και γεωργούς. Η διοίκηση ανήκε παραδοσιακά στον εκπρόσωπο της Ολλανδικής Εταιρείας Ανατολικών Ινδιών στην περιοχή. Δεν ήταν ό,τι καλύτερο μπορούσαν να έχουν οι άποικοι και οι διαφορές, πάμπολλες φορές, λύνονταν με τα όπλα.

Ένα αιώνα αργότερα, οι Μπόερς αποτελούσαν πραγματικότητα για την περιοχή. Η λέξη είναι ολλανδική («μπουρ») και σημαίνει «Χωρικοί». Και στ' αλήθεια για χωρικούς επρόκειτο. Μιλούσαν την ολλανδική διάλεκτο «τάαλ», ζούσαν ειρηνικά, συναλλάσσονταν με τους ιθαγενείς κι έβγαζαν σκληρά το ψωμί τους είτε τρέφοντας κοπάδια ζώων είτε καλλιεργώντας τη γη.

Οι Άγγλοι φάνηκαν στην περιοχή, στα 1795. Ως το 1803, κατέλαβαν το Ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας κι έστησαν στην παραλία πόλεις, από τις οποίες ποτέ δεν απομακρύνονταν. Στην αρχή, πλήρωναν 6.000.000 αγγλικές λίρες, ετήσιο νοίκι στην Ολλανδία. Τα χρήματα, βέβαια, δεν έφταναν ποτέ στους Μπόερς.

Από το 1814, οι άποικοι από την Αγγλία άρχισαν να πληθαίνουν, καθώς караβιές ανθρώπων έφθαναν στην περιοχή. Το Κέιπ Τάουν («Πόλη του Ακρωτηρίου») γιγαντώθηκε. Η διοίκηση πέρασε σε αγγλικά χέρια κι έγινε βάναυση και σκληρή για τους Μπόερς. Η αγανάκτηση κορυφωνόταν αλλά οι Άγγλοι είχαν μαζί τους στρατό, ενώ οι Μπόερς ήταν απλοί χωρικοί. Βρήκαν τη λύση στη φυγή αλλά στα βάθη της ζούγκλας οι Ζουλού είχαν άγριο πόλεμο με τις όμορες φυλές: Ένα εκατομμύριο νεκρούς κόστισε η σύγκρουση στους αντιπάλους τους. Κατάφεραν να στεριώσουν. Η κοινωνία τους έμελλε να επιζήσει ως τον εικοστό αιώνα και πάλι από τους Άγγλους να καταστραφεί.

(Τελευταία επεξεργασία, 12.3.2011)